

«ПІЯНЕРЫЯ ў сябе ўлюбляе»

Аляксандра ГАНЧАРОВА — пра актуальнасць

ЛЕТАСЬ споўнілася 100 гадоў з дня стварэння піянерскай арганізацыі. За гады існавання піянерскага руху ў ім удзельнічала больш за 200 мільёнаў хлопчыкаў і дзяўчынак. На сучасным этапе непарушныя традыцыі савецкіх піянераў у нашай краіне працягвае грамадскае аб’яднанне «Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя», якая з’яўляецца самай масавай дзіцячай арганізацыяй. Піянерскі рух ахоплівае ў Беларусі больш за 600 тысяч дзяцей і падлеткаў: гэта акцыбраты ва ўзросце ад 7 да 10 гадоў і піянеры ва ўзросце ад 10 да 14 гадоў. Адна з галоўных традыцый піянераў — «Ні дня без добрых спраў!»

У пачатку студзеня стала вядома, што Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя ўдастоена Спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «За духоўнае адраджэнне». Так высокая быў адзначаны яе ўклад у грамадзянска-патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення і рэалізацыю сацыяльна значных дзіцячых праектаў і ініцыятыў. Пра тое, чым жывуць сучасныя піянеры і як піянерскаму руху ўдаецца не страчваць сваю актуальнасць, мы гутарым з сакратаром ЦК БРСМ і старшынёй Цэнтральнага савета Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі Аляксандрай ГАНЧАРОВАЙ.

Педагагічная дынастыя і прызнанне

— *Аляксандра, работа вашай каманды была ацэнена на самым высокім дзяржаўным узроўні. Не маглі б вы расказаць пра вашых калег? Як увогуле дарослыя людзі прыходзяць у дзіцячы рух? Хто яны па адукацыі? Знайсці агульную мову з дзецмі — зусім няпроста. І яшчэ цяжэй павесці іх за сабой, захапіць, зрабіць так, каб яны табе давяралі...*

— Ні для каго не сакрэт, што ў БРПА няма сваёй структуры і мы абіраемся на патэнцыял Міністэрства адукацыі. Нашы старшыні Мінскага гарадскога і абласных саветаў БРПА з’яўляюцца супрацоўнікамі ўстаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі, якія на грамадскіх пачатках курыруюць дзейнасць піянерскай арганізацыі. А ў першасным звязе (у нашых школьных дружныхах) гэту функцыю выконваюць педагогі-арганізатары. Усе яны маюць педагагічную адукацыю, таму работа з дзецмі — іх прызнанне. Многія калегі прызнаюцца, што калі спачатку апека над піянерамі была для іх проста дадатковым абавязкам, то потым усё змянілася, бо піянеры ў сябе ўлюбляе. Мы стараемся «прапампоўваць» «склы» нашых педагогаў на форумах важатых, праводзім для іх дыстанцыйныя адукацыйныя курсы. Калі казаць пра штатную структуру Цэнтральнага савета БРПА, то ў нас акрамя мяне працуюць тры цудоўныя дзяўчыны — намеснік старшыні і кіраўнікі інфармацыйнага і метадычнага цэнтра. Па адукацыі яны таксама педагогі, выхадцы з устаноў адукацыі і БРСМ.

Асабіста для мяне прафесійны выбар быў прадвызначаны: я з сям’і педагогаў. Бацька (настаўнік фізікі) быў дырэктарам вучэбна-вытворчага

кампіната Кастрычніцкага раёна сталіцы. Маці (па адукацыі яна настаўнік рускай мовы і літаратуры) — рыхталвала ў вучэбна-вытворчым камбінаце сакратароў-рэферэнтаў. Дзве мае родныя сястры таксама так ці інакш былі звязаны з педагогікай. Таму, калі ў 9 класе трэба было вызначацца з прафесіяй, я не сумнявалася, што мая работа абавязкова будзе звязана з сацыяльнай сферай.

Пасля праходжання прафарыянтацыйнай дыягностыкі выбар спыніўся на педагагічным каледжы. Пасля яго заканчэння я пайшла працаваць педагогам-арганізатарам у мінскую лінгвістычную гімназію № 74. Скончыла БДПУ. У гімназіі я і пазнаёмілася з дзейнасцю грамадскіх арганізацый. Жыццёвым крэда ў рабоце было рабіць усё творча, каб кожнаму дзіцяці ў нашым пакоі дзіцячых і маладзёжных арганізацый (ад першага да адзінацатага класа) было цікава. Затым мяне запрасілі працаваць у сталіцы ў Кастрычніцкі раённы камітэт БРСМ, дзе я курывала ў тым ліку дзейнасць піянерскай арганізацыі. Адуль трапіла ў Цэнтральны камітэт БРСМ. А пяць гадоў таму была абрана старшынёй Цэнтральнага камітэта БРПА, пры гэтым застаюся сакратаром ЦК БРСМ.

— *Да прэзідэнцкай прэміі прыкладзеца грант. Ці вырашылі ўжо, як ім распарадзіцеся?*

— Калі мы даведаліся, што атрымалі спецпрэмію Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, першай нашай думкай было накіраваць сродкі на ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы Цэнтральнага камітэта, мінскага гарадскога і абласных саветаў БРПА, але ў Міністэрстве культуры нам патлумачылі, што гэтыя грошы можна выдаткаваць толькі на матэрыяльныя заахвочванне людзей. Таму вырашылі аддзячыць прэміяльнымі выплатамі нашых калег, раздзяліць

грант сярод старшынёў мінскага гарадскога і абласных саветаў. Усе яны, як я казалася вышэй, курыруюць дзейнасць піянерскай арганізацыі выключна на грамадскіх пачатках, працуюць, так бы мовіць, за ідэю. Таму, спадзяюся, гэта будзе для іх прыемным бонусам.

Піянерскія сімвалы

— *Аляксандра, на момант вашага абрання старшынёй Цэнтральнага савета БРПА вы ў ЦК БРСМ курыравалі многія напрамкі: валанцёрскі рух, міжнароднае супрацоўніцтва, маладзёжныя атрады правапарадку. Але да іх дадаўся яшчэ і піянерскі рух. Што было напачатку самым складаным і калі да вас прыйшло дакладнае разуменне, у якім напрамку трэба далей развівацца?*

— Мы з маёй камандай яшчэ ў самым пачатку шляху вызначылі, што задачай на першыя тры гады стане фарміраванне пазнавальнага сучаснага аблічча піянерскай арганізацыі. Была сфарміравана імідажавая канцэпцыя. Задачай было дайсці да кожнага школьніка, растульмачыць, што такое піянерская арганізацыя. Максімальна выцягнуць з дзяцей ініцыятывы. Зрабіць арганізацыю цікавай, такой, у якую дзеці будуць імкнуцца.

Вядома, праблемы ёсць, паколькі ў нас адсутнічае свая вертыкаль на месцах, а напрамку дзейнасці вельмі шмат, але ўсё пастаўленыя задачы мы вырашаем. Вялікую работу праводзім з нашымі лідарамі і арганізатарамі піянерскага руху — педагогамі, важатымі, старшынёй раённых і абласных саветаў БРПА. Яны — праваднікі дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі на месцах. Лічу адной з галоўных заслуг сучаснай піянерскай арганізацыі выбудоваванне метадычнай дапамогі і падтрымкі нашых важатых.

— *У савецкія часы галоўным сімвалам прыналежнасці да піянерскай арганізацыі быў чырвоны гальштук. Яго тры канцы сімвалізавалі непарушную сувязь трох пакаленняў — піянераў, камсамольцаў і камуністаў. А якія сімвалы і традыцыі ёсць у сучасных піянераў і які ў іх падтэкст?*

— Беларускаму піянерам за 30 гадоў існавання сваёй арганізацыі ўдалося захаваць традыцыі і разам з тым быць сучаснымі. 13 верасня 1990 года на Х Рэспубліканскім піянерскім злёце было прынята рашэнне аб стварэнні Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі. Былі зацверджаны статут, дэвіз і законы беларускіх піянераў. Галоўны сімвал з савецкіх часоў

піянерскага руху, яго рэбрэндынг і новыя традыцыі

«Чэрпаем натхненне ў дзяцей»

— *Праз піянерскую арганізацыю прайшло не адно пакаленне хлопчыкаў і дзяўчынак. Адзін з самых яркіх успамінаў з савецкага мінулага — піянерскія вогнішчы і гульні «Зарніца»...*

— Гэта традыцыя ў нас таксама захавалася, але мы пайшлі яшчэ далей. Малодшыя школьнікі ўдзельнічаюць у нас у спартыўна-патрыятычнай гульні «Зарнічка», а падлеткі 13-14 гадоў — у ваенна-патрыятычнай гульні «Зарніца». Яны надзвычай папулярныя, ахопліваюць да 10 тысяч чалавек. А фіналы «Зарніцы» і «Зарнічкі» — унікальныя па сваім маштабе і відовішчнасці падзея, якая аб’ядноўвае наймацнейшыя каманды з усяй краіны.

Гэты праект мы рэалізуем разам з Міністэрствам адукацыі і Міністэрствам абароны. Апошні фінал прайшоў у 2021 годзе пад Брэстам, дзе на працягу двух дзён спаборнічалі нашы акцыбраты і на працягу пяці дзён за званне юнамерміяў змагаліся пераможцы абласных і мінскага гарадскога этапаў. Фіналісты спаборнічалі ў сямі дысцыплінах, якія ўключаюць страляную падрыхтоўку і страляную песню, квіз на веданне ваеннай гісторыі Беларусі, творчы конкурс «Візітка атрада», зборку і разборку аўтамата, ваенізаваную эстафету з пераадоленнем спецыяльнай паласы перашкодаў і інш.

Хачу заўважыць, што праект знайшоў свой працяг. Пачынаючы з мінулага года, на рэспубліканскім узроўні мы разам з Беларускім рэспубліканскім саюзам моладзі арганізоўваем таксама і гульні «Арляня», якая разлічана ўжо на старшых школьнікаў.

— *У БРПА ёсць шмат цікавых праектаў: «Тэартырыя дзіцінства», «Тэартырыя ведаў», «Сустрача на ўсе 100!», «Лічбавая трансфармацыя» і іншыя. А як наладжваюцца праекты? Вы адштурхоўваецеся ад жаданняў саміх дзяцей? Яны вам падказваюць?*

— Наша праектная дзейнасць вельмі разнастайная: прапануем грамадзянска-патрыятычны, спартыўны, экалагічны, валанцёрскі кірункі і гэтак далей, каб кожнае дзіця магло знайсці сацыяльную актыўнасць сабе па душы. Сёння мы практыкуем анлайн-рэгістрацыю для ўдзелу ў нашых праектах. Гэта дазваляе нам не толькі паглядзець, колькі дружных удзельнічаюць у тым ці іншым праекце, але і прааналізаваць іх папулярнасць, спланаваць нашу далейшую дзейнасць. Ад нейкіх праектаў адмаўляемся ўжо праз год, а ёсць вельмі папулярныя праекты, такія як «Піянерскі квіз», які рэалізоўваем ужо пяты год, «Зарніца» і іншыя.

Кожным праектам мы ахопліваем у год каля 1800 дружных. Гэта добры паказчык з улікам таго, што ў нас усюго каля 2680 дружных па ўсёй краіне. Гэта значыць, больш за дзве траціны піянераў і акцыбрат прымаюць удзел у праектах і праграмах і вясёлых піянераў Беларусі. Асабліва ён палюбіўся нашым малодшым школьнікам. На працягу трох гадоў у нас праходзіў фестываль платформ, паглядзець праекты, якія мы прапануем, сабраць каманду аднадумцаў, зарэгістраваць піянерскую даручэнні і папайняюць такім чынам «скарбонку добрых спраў БРПА».

Працэс нараджэння праектаў у нас двухбаковы. Пры Цэнтральным савеце БРПА дзейнічае Дзіцячая палата — гэта орган самакіравання і нашы памочнікі. Мы чэрпаем у дзяцей натхненне і ідэі. Таксама адсочваем, што цікавае і карыснае рэалізоўваецца ў дзяржаўнай маладзёжнай палітыцы. Імкнёмся дайсці кампрамісу: каб і дзецям было цікава і захапляльна, і для грамадства іх актыўнасць была карысна.

У 2020 годзе, калі мы сутыкнуліся з COVID-19, паўстала пытанне, а чым заняць школьнікаў дома. І мы ў гэты перыяд запусцілі першы анлайн-праект «Клёвыя канікулы».

Многія скептыкі казалі, што вольнае зацягваецца дзіцяй у гаджэты, але ўсё атрымалася з дакладнасцю да наадварот. Мы проста выкарысталі сацыяльныя медыя як інструмент для таго, каб выцягнуць нашых піянераў з інтэрнэту. На працягу дзю дзецям трэба было зрабіць зарадку, потым прыгатаваць сабе сніданак, напісаць гісторыю аб сваім прадзедзе і гэтак

Мне здаецца, што для таго, каб дзейнасць піянерскай арганізацыі была яшчэ больш на слыху, трэба актыўна прыцягваць да сумеснай дзейнасці бацькоўскую грамадасць і асвятляць нашу работу ў СМІ. Бацькі, якія цяпер вядуць дзетак у школу, самі мала сутыкаліся з дзейнасцю піянерскай арганізацыі, бо ў 1990-я гады мы толькі пачыналі сучасны этап развіцця. Таму імкнёмся працаваць на бацькоўскіх сходах. Ствараем ролікі, у якіх дзеці самі раскажваюць, чаму ім цікава, і, самае галоўнае, карысна быць у піянерскай арганізацыі.

— *Аляксандра, ваша дачка зараз таксама знаходзіцца ў піянерскім узросце. Яе меркаванне мае для вас значэнне?*

— Для нас вельмі важная зваротная сувязь ад усяй дзіцячай аўдыторыі. А меркаванне ўласных дзяцей — выдатная лакмусавая паперка: можна зразумець, што нам удаецца і над чым яшчэ трэба працаваць. Маёй дачцы 12 гадоў, у маёй намесніцы таксама двое дзя-

далей — разнапланавых заданняў было вельмі шмат, у тым ліку гэта было і піянерскія даручэнні. Дарэчы, сайт БРПА ў 2022 годзе ўзяў прэмію «ТІБА» як найлепшы сайт для дзяцей і падлеткаў. Цяпер гэта аналаг адукацыйнай платформы. Ва ўкладцы «Важаты» там можна пазнаёміцца з актуальнымі метадычнымі распрацоўкамі і прайсці анлайн-уроки. А ва ўкладцы «Піянер» ў цікавай форме даведвацца аб дзейнасці піянерскай арганізацыі.

— *Новае пакаленне вельмі не любіць маралізатства. Як вам удаецца развіваць патрыятычна-выхаваўчы складнік у рабоце і не адштурхнуць пры гэтым дзяцей?*

— Абсалютна ва ўсіх нашых праектах прысутнічае выхаваўчы момант, але мы даўно адвышлі ад гучных лозунгаў і гучных слоў у іх назвах, выхоўваем, але робім гэта ненавязліва. Духоўна-маральныя каштоўнасці, патрыятызм — усё гэта ёсць у змесце праекта. Ва ўсіх на слыху нашы акцыбраты і піянерскія праекты, звязаныя з вывучэннем малой радзімы, захаваннем гістарычнай памяці, — «Вотчыны.бай», «Спазнай Беларусь», дыстанцыйная гульня «Па следых Перамогі».

Нашы дзеці, у тым ліку з дапамогай гаджэтаў, вывучалі сваю малую радзіму, здымалі відэаролікі, стваралі экскурсійныя маршруты. У праекце «Падарожжа Вогніка» рысяня-талісман вандроўала па ўсёй краіне. Мы шмат працуем над змястоўным напуўненнем праектаў, і, мяркую, што вялікая колькасць удзельнікаў, уцягнутых у праект, з’яўляецца найлепшым доказам таго, што нашы праекты не адштурхоўваюць, а наадварот, прыцягваюць дзяцей.

У беларускіх піянераў ёсць сучасныя песні, а да стагоддзя піянерскага руху з’явіўся піянерскі гімн. Нашы праекты актыўна асвятляюцца ў сацыяльных медыя.

ліся, што неабходна павялічыць колькасць праектаў, накіраваных на выхаванне традыцыйных каштоўнасцяў. І грант, які мы выйгралі ў конкурсе прэзідэнцкіх грантаў, будзе накіраваны якраз на стварэнне мультыплікацыйных філмаў, што будучы папулярныя вака культуры, мову, мастацтва і музыку нашага народа.

Актыўныя, ініцыятыўныя і дапытлівыя

— *Падчас святкавання векава юбілею піянерскага руху адбылася сустрэча піянерскага актыву з кіраўніком дзяржавы. Вялася размова і пра тое, што сувязь паміж піянерскай арганізацыяй і БРСМ павінна быць больш шчыльнай...*

— Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя і Саюз моладзі заўсёды працавалі ў звязцы. Але гэзісы кіраўніка дзяржавы сталі для нас своеасаблівым пунктам адліку для таго, каб яшчэ больш уніфікаваць нашу праектна-праграмную дзейнасць. Намі была распрацавана праграма ўзаемадзейня — «Платформа магчымасцяў», дзе вызначаны дакладны календарны план сумесных мерапрыемстваў. Ужо ў лютым мы правядзём сумесны акцыбраты, піянерскі і маладзёжны квіз.

Летась у нас з’явілася новая традыцыя — цырымонія развітання з піянерскім гальштукам і ўступлення ў БРСМ. Усё новае — добра забытае ўстае. Мы паднялі архіўныя звесткі. У 50—70-х гадах XX стагоддзя была традыцыя, калі піянер развітваўся з піянерскім гальштукам і перадаваў яго малодшаму школьніку.

Першая цырымонія адбылася ў рамках святкавання 20-годдзя Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі ў скверы Марата Казея ў сталіцы. Перад урачыстым уручэннем маладзёжных білетаў новым актывістам БРСМ прайшоў прыгожы і патрыятычны рытуал развітання з піянерскім гальштукам для 20 піянераў сталіцы.

Мы плануем часцей прыцягваць актывістаў з БРСМ да нашых праектаў «Па следях Перамогі», «Цімураўцы.бу». А нашы піянеры-лідары з задавальненнем далучаюцца да адкрытых дыялогаў і мерапрыемстваў Саюза моладзі. Робім акцэнт на пераёмнасць.

— *Аляксандра, калі параўнаць вашу дзіцінства і дзіцінства, напрыклад, вашай дачкі... Каму пашанцавала больш?*

— Складана адказаць на ваша пытанне. У маім дзіцінстве былі свае непатўорныя моманты, мы больш часу праводзілі ў дваровых гульнях, самі знаходзілі сабе занятка, нам ніколі не было сумна пры адсутнасці цацак, камп’ютарных гульняў і гаджэтаў. Але ў цяперашняга пакалення больш магчымасцяў, кампетэнцый, яны імгненна могуць знайсці патрэбную інфармацыю. Таму я назвала б пакаленне сучасных падлеткаў актыўным, ініцыятыўным, дапытлівым і прагрэсіўным. Яны з задавальненнем рэагуюць на прапановы нашых грамадскіх арганізацый і, самае галоўнае, растуць патрыётамі сваёй радзімы.

Надзея НІКАЛАЕВА.
Фота Лізаветы ГОЛАД.

Аўдыёверсія праекта — на радыё Плот-FM і на сайце vyzvada.by.
Праект створаны пры фінансавай падтрымцы ў адпаведнасці з Указам Прэзідэнта № 131 ад 31 сакавіка 2022 года.